

AALBORG UNIVERSITET

EVALUERING AF UNGEGARANTIE I HJØRRING KOMMUNE

DELRAPPORT 3 – AUGUST 2023

v/ Lars Bang Jensen og Lea Høxbroe Højbjerg
Center for Uddannelsesforskning
Institut for Kultur og Læring

INDHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENFATNING	3
1 INDLEDNING	6
1.1 Evalueringsdesign og datagrundlag	6
1.2 Læsevejledning	8
2 IMPLEMENTERINGEN BEVÆGER SIG FREMAD.....	10
2.1 Ungegarantien begynder at finde sit leje	10
2.2 Praktikkoordinatorer og karrierelæringsvejledere som nøgleaktører i Ungegarantien	13
2.3 Ledelse i og af ungegarantien	13
2.4 Undervisningsstedets geografisk placering har betydning for aktiviteterne	15
2.5 Opsamling	16
3 DEN LÆNGEREVARENDE PRAKTIK: OPLEVELSER OG ERFARINGER	18
3.1 De fagprofessionelles oplevelse af længerevarende praktik	18
3.2 Elevernes oplevelse med længerevarende praktik	20
3.3 Opsamling	22
4 ELEVERNE I UNGEGARANTIE	24
4.1 Tanker om valg af uddannelse	24
4.2 9.klasse står i eksamen og karakterernes tegn	25
4.3 Opsamling	27
LITTERATURLISTE	28
BILAG 1 METODE.....	29
BILAG 2 PROGRAMTEORIER	33

SAMMENFATNING

Center for Uddannelsesforskning ved Aalborg Universitet gennemfører en evaluering af *Ungegarantien* i Hjørring Kommune. Evalueringen har til formål at vurdere implementeringen og virkningen af Ungegarantien på Hjørring Kommunes undervisningssteder. Denne rapport, *Delrapport 3*, samler op på de væsentligste delresultater fra evalueringen i skoleåret 2022-2023. Datagrundlaget for rapporten er fokusgruppeinterviews med fagprofessionelle. Herunder lærere, skoleledere, skoledistriktsledere samt Praktikkoordinators og Karrierelæringsvejledere (PK/KLV'ere). Derudover er der foretaget gruppeinterviews med en lang række elever.

Evalueringen viser overordnet, at implementeringen af Ungegarantien på undervisningsstederne bevæger sig positivt fremad. Ungegarantien er mere integreret i undervisningsstedernes praksis og kultur end tidligere dataindsamlinger har vist. Det ses blandt andet ved, at der ikke opleves den samme modstand mod Ungegarantien blandt de fagprofessionelle, at der findes lokale løsninger til implementeringen af de 25 timers *Uddannelse og Job* og Ungegarantien i det hele taget, ligesom PK/KLV'erne overordnet anvendes bredt på tværs af årgange.

Evalueringen viser, at PK/KLV'erne er nøgleaktører i implementeringen af Ungegarantien på undervisningsstederne og spiller en central rolle i aktiviteterne omkring Ungegarantien. Dette ses både ift. arbejdet omkring den obligatoriske praktik og de mere individuelt tilpassede praktikker, såsom længerevarende praktikforløb, samt i forhold til aktiviteter i faget *Uddannelse og Job*. Evalueringen viser, at PK/KLV'erne i højere grad end lederne har en fremtræden og synlig rolle på undervisningsstederne i forhold til Ungegarantiens aktiviteter. Noget, der ifølge lærere og ledere ses som en naturlig og uproblematisk måde at praktisere Ungegarantien på. Som lærerne fortæller, er skoleledelsen klar, når behovet opstår. Ud fra et implementeringsperspektiv og de opstillede programteorier, kan det imidlertid give grund til overvejelser og nysgerrighed i forhold til, hvordan skoleledelse af Ungegarantien er og bør være. F.eks. også set i lyset af, at dataindsamlingen viser, at aktiviteterne nogle steder koncentrerer sig i emneuger og 9. klasse freds. Evalueringen peger derfor på, at den pædagogisk ledelse af Ungegarantien fortsat bør være et opmærksomhedspunkt på kommunens undervisningssteder, og der med fordel kan være en organisatorisk forventningsafstemning og drøftelse i forhold til de fremtrædende roller i Ungegarantien på undervisningsstederne og i ledelsesrummet.

Der sættes i denne evaluering et særligt fokus på den længerevarende praktik. Elever i længerevarende praktik oplever et tiltrængt pusterum fra skolen efter at været løbet ind i forskellige problematikker, dette kan være både på hjemmefronten eller i forhold til dynamikker i skolen. Eleverne er alle positive overfor den længerevarende praktik, og beretter om fornyet skoleglæde i forhold til skolen, både i forhold til det faglige og i forhold til det relationelle. PK/KLV'erne er meget vigtige i forhold til oprettelsen og fastholdelsen af den længerevarende praktik og relationen mellem eleven i den længerevarende praktik. I forbindelse med den længerevarende praktik fremhæves desuden vigtigheden af det gode forældresamarbejde. De interviewede fagprofessionelle ser alle den længerevarende praktik, som en positiv mulighed for den enkelte elev, der af den ene eller anden årsag trænger til et pusterum. Derudover viser evalueringen, at den længerevarende praktik for nogle lærere fortsat er dilemmafyldt. Dilemmaet består i, at man på den ene side giver eleven et pusterum, mens eleven på den anden side misser en række timer i et fag. Oplevelsen for nogle lærere er, at det kan være svært at få eleven med i de resterende timer i faget, og det samtidig kan være hæmmende for eleven i forhold til eksamenskravene. Ud fra et implementeringsperspektiv kalder dette på en organisatorisk drøftelse i Hjørring Kommune

af, hvordan den længerevarende praktik, de faglige hensyn og eksamenskrav kan spille bedre sammen frem for potentielt at modarbejde hinanden.

I skoleåret 2022-2023 er der særlige strukturelle betingelser, der på sigt kan få, og måske allerede har haft, betydning for implementeringen af Ungegarantiens aktiviteter. Nordjyllands trafikselskab (NT) har ændret deres billettyper. Det medfører, at undervisningsstederne oplever det bliver dyrere for den enkelte skole at benytte offentlig transport i forbindelse med besøg ud af huset. Dette kan potentielt få betydning for implementeringen af Ungegarantien og skabe ulige vilkår for undervisningsstederne. Grundet deres forskellige geografiske placering, vil det alt andet lige have betydning for de undervisningssteder, der ligger i mere uddannelses- og virksomhedstynede områder.

Eleverne, der blev interviewet i indeværende år, går i 9. klasse og beretter om, at eksamen og forberedelsen til afgangsprøverne har fyldt hovedparten af skoleåret. Dette eksamensfokus oplever de som dobbelttydigt. På den ene side er det godt at blive fortrolig med eksamen og prøveformerne. På den anden side opleves skoleåret noget ensidigt. I tilbageblik peger eleverne på brobygningsaktiviteterne og praktikker som det mest positive i forhold til udsyn og afklaring. Men mange elever påpeger også, at uddannelsesvejen er noget, der er blevet afgjort før 9. klasse. Det lader ikke til, at 9. klasse er et år, hvor eleverne har fået meget nyt udsyn i forhold til uddannelsesmulighederne, men snarere er blevet bekræftet i oplevelser og valg truffet tidligere.

CENTRALE ORGANISATORISKE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Implementeringen af Ungegarantien på undervisningsstederne i Hjørring Kommune går, som ovenstående påpeger, positivt fremad og vinder større indpas på undervisningsstederne. På baggrund af evalueringens resultater og fund er der dog en række opmærksomhedspunkter og pointer, vi vurderer der med fordel kan rettes en opmærksomhed mod i den fortsatte implementering:

- **Den længerevarende praktik** tager eleven ud af skolen og klassen i mere eller mindre grad. Dette giver usikkerhed i forhold til den konkrete undervisning, eksamen, karakterer og kan i sidste ende have betydning for elevens videre uddannelsesmuligheder. Såvel for lærernes, men også for elevens egen skyld, bør der være en organisatorisk drøftelse af og stillingtagen til, hvordan elever i længerevarende praktik stilles i forhold til den øvrige undervisning og de eksamenskrav, han eller hun skal leve op til.
- I år har vi interviewet både elever fra **9. klasse** og lærere fra udskolingen. Generelt hører vi, at 9. klasse er presset af eksamen og det 'sædvanlige årshjul' i 9. klasse. Der kunne derfor med fordel forventningsafstemmes og rettes en opmærksomhed mod at få afklaret, hvor meget ungegarantien *skal* fylde i 9. klasse, hvordan den kan fylde og hvordan den konkret udmønter sig på kommunens undervisningssteder i 9. klasse. Billedet af dette er lettere broget.
- De elever vi har interviewet i år, ser tilbage på **brobygningsaktiviteterne og praktikkerne**, som de vigtigste afklaringsaktiviteter i forhold til deres uddannelsesvalg og udsyn. Selvom praktikkerne ikke altid har været relevante for deres uddannelsesvalg, taler de fleste om det som en god oplevelse og et tiltrængt afbræk fra skolen. Brobygningsaktiviteterne er nævnt som de aktiviteter, der giver mest udsyn. Billedet er lidt broget i forhold til de konkrete aktiviteter i 9. klasse, og man kunne være nysgerrig i organisationen på hyppigheden af disse aktiviteter og hvilke institutioner, der konkret deltager på 9. årgang.

- **Pædagogisk ledelse** opleves ikke så synlig i udmøntningen af Ungegarantien på undervisningsstederne, særligt i forhold til *Uddannelse og Job*, hvorfor det vurderes, at kommunen og undervisningsstederne kunne være nysgerrige på, hvordan pædagogisk ledelse af Ungegarantien ser ud og hvilke forventninger, der er til denne. I forlængelse heraf, kan det være en fordel at PK/KLV'ernes funktion beskrives tydeligere, da det vil bidrage til klarhed og tydelighed over funktionen set i forhold til, hvordan Ungegarantien bæres fremad på undervisningsstederne.
- **NT** har valgt at ændre i deres billettyper, hvilket har givet undervisningsstederne udfordringer med økonomien til transport og besøg ud af huset. Det er en vigtig organisatorisk opmærksomhed at finde en løsning på denne problematik, som påvirker de geografisk "uheldigt" placerede undervisningssteder i kommunen.

INDLEDNING

Denne rapport, *Delrapport 3*, giver indblik i, hvordan arbejdet med Ungegarantien forløber på Hjørring Kommunes undervisningssteder. Evalueringen er bestilt af Hjørring Kommune og udføres af Center for Uddannelsesforskning ved Aalborg Universitet (AAU). Her følger vi implementeringen og virkningen af Ungegarantien med fokus på kommunens undervisningssteder frem mod 2031.

I første og anden delrapport interviewede AAU elever på hhv. 7. og 8. årgang på undervisningsstederne, garantipartnere, uddannelsesinstitutioner og kommunens fagprofessionelle. Delrapporterne gav en beskrivende status på modtagelsen og implementeringen af Ungegarantien i Hjørring Kommune, som den så ud i skoleårene 2020-2021 og 2021-2022.

I dette års rapport er omdrejningspunktet Ungegarantien i skoleåret 2022-2023 og hvordan den opleves og erfares af de fagprofessionelle og elever, der har deres daglige gang på undervisningsstederne. Til dette års rapport har vi interviewet eleverne i deres sidste skoleår, 9. klasse, ligesom vi har fået mulighed for at interviewe elever i længerevarende praktik. Derudover har vi interviewet lærere, skoleledere, skoledistriktsledere, samt Praktikkoordinatore og Karrierelæringsvejledere (PK/KLV'ere). Alle har de givet indblik i og perspektiver på arbejdet med Ungegarantien, som den ser ud fra deres ståsted.

Rapporten bringer de essentielle fund fra årets dataindsamling, som har betydning for den fortsatte implementering af Ungegarantien, samtidig med den også kigger tilbage og giver status på tidligere fund, der er relevante at trække frem. Målet er, at *Delrapport 3* hermed giver et kvalificeret bidrag til det fortsatte arbejde med at løfte Ungegarantien på Hjørring Kommunes undervisningssteder.

1.1 EVALUERINGSDESIGN OG DATAGRUNDLAG

1.1.1 EVALUERINGENS FORMÅL OG PROGRAMTEORI

Evalueringen af Ungegarantien i Hjørring Kommune tager afsæt i et virkningsevalueringssdesign. Virkningsevalueringen bygger bro mellem proces og effekt, og søger at forstå de processer, der foregår, når en given indsats sættes i gang, samtidig med at den retter en opmærksomhed mod de effekter og virkninger indsatsen fører med sig. Virkningsevalueringen tager udgangspunkt i en til formålet opstillet programteori, der tydeliggør og ekspliciterer, hvorfor og hvordan en given indsats virker, og hvilke resultater den fører til (Dahler-Larsen, 2009). I lyset af Ungegarantien søger evalueringen således at forstå, hvorvidt Ungegarantien virker, på hvilken måde og under hvilke betingelser. Der bliver på den måde sat fuldt fokus på Ungegarantiens implementering, virkninger og effekter.

I den samlede evaluering af Ungegarantien er det helt overordnet formålet at besvare følgende evalueringsspørgsmål:

- Hvilke kommunale unge-strategiske initiativer i grundskolen virker for hvilke unge, samt hvorfor og i hvilke sammenhænge i forhold til at skabe bedre chancer for hver enkelt ung samt en positiv destination for alle unge i Hjørring Kommune?

Dette overordnede spørgsmål besvares ved hjælp af flere underspørgsmål. De er listet herunder og inddelt i tre kategorier:

De unge

- Hvordan oplever de unge Ungegarantiens aktiviteter i forhold til at understøtte overgangen fra grundskolen til en positiv destination for den enkelte unge?
- Hvad forstår de unge selv ved en 'positiv destination' for deres liv, og hvilke drømme og forventninger har de unge til deres fremtidige uddannelse og job?
- Hvilke virkninger har Ungegarantien og dens aktiviteter for de unges oplevelser af indsigt, udsyn og kompetence i forhold til at kunne forfølge deres egen positive destination?

De fagprofessionelle

- Hvordan arbejder kommunens professionelle (skoleledere, lærere, vejledere mv.) i og omkring Ungegarantien i grundskolen med Ungegarantien i deres egen praksis?
- Hvordan oplever kommunens professionelle (skoleledere, lærere, vejledere mv.) i og omkring Ungegarantien i grundskolen dens tilgang til de unge og dens aktiviteter i forhold til at understøtte hver enkelt unges vej mod en positiv destination?
- Hvilke understøttende og ledelsesmæssige tiltag kan identificeres, som fremmer de fagprofessionelles vurdering af og muligheder for at arbejde med ungegarantien i egen praksis?

Implementeringsanalyse

- Hvilke implementeringsmekanismer i Ungegarantien virker til at hhv. fremme og hæmme en effektiv implementering af Ungegarantien i grundskolen?

Som anført ovenfor hviler evalueringen på en opstillet programteori for hhv. elever, lærere, ledere (se bilag 2). Programteorien bidrager til at forstå og synliggøre Ungegarantien som indsats og dens virkning på kort, mellemlang og lang sigt. Desuden bidrager den til at tydeliggøre, hvad der kan hhv. fremme og hæmme Ungegarantiens virkning.

1.1.2 DATAGRUNDLAG

Rapporten for skoleåret 2022-2023 bygger på data indsamlet i perioden januar 2023-marts 2023. AAU har i den periode gennemført kvalitative fokusgruppeinterviews med repræsentanter af fagprofessionelle, som arbejder med Ungegarantien. Herudover har vi foretaget gruppeinterviews med et udvalg af elever på 9. årgang samt elever i længerevarende praktik og elever fra Hjøringskolen.

Som en del af evalueringen indgår longitude-grupper, som giver mulighed for at følge de samme personers oplevelser og erfaringer med Ungegarantien gennem årene. Såvel de fagprofessionelle som eleverne i 9. klasse indgår i dette longitudinale studie og de bliver interviewet løbende igennem evalueringsperioden. For elevernes vedkommende er det dog for en begrænset periode. De elever, der er interviewet i dette års dataindsamling, blev interviewet i henholdsvis 7. og 8. klasse, og nu igen i 9. klasse. De vil blive interviewet for sidste gang i skoleåret 2023-2024 og dermed i deres første år efter 9. klasse. Herefter sammensættes en ny elev-longitude-gruppe.

AAU har interviewet følgende fagprofessionelle og elever, som vist i tabel 1 herunder.

Tabel 1. Overblik over fordeling af interviewpersoner i dataindsamlingen i skoleåret 2022-2023.

Grupper	Antal interviewpersoner	Repræsentanter xx undervisningssteder
1 x Indskolingslærere	4	4 undervisningssteder
2 x Mellemlærere	8	5 undervisningssteder
2 x Udskolingslærere	11	6 undervisningssteder
1 x Hjørring Ny 10	5	1 undervisningssted
1 x Hjørringskolen	2	1 undervisningssted
<i>I alt</i>	30	
Skoleledere	10	8 undervisningssteder
Skoledistriktsledere	4	Dækker alle 7 skoledistrikter
Praktikkoordinatorer- og Karrierelæringsvejledere (PK/KLV)	5	13 undervisningssteder
<i>I alt</i>	19	
Elever på 9. årgang	37	6 undervisningssteder
Elever i længerevarende praktik	7	3 undervisningssteder
Elever fra Hjørringskolen	2	1 undervisningssted
<i>I alt</i>	46	

1.1.3 Databearbejdning og analyse

Alle de indsamlede interviews er transskriberet. Efterfølgende er der foretaget en meningskondensering af data ved hjælp af et tematisk kodetræ og matricer. Dette bidrager til systematisk indblik i data, der tydeligt viser mønstre og tendenser i datamaterialet på tværs af interviewene. Temaerne, der er anvendt i kodningsprocessen, stammer dels fra interviewguiden og evalueringsspørgsmålene, og dels den første gennemgang af data og de temaer, der her trådte frem.

Det er vigtigt at bemærke, at de analytiske konklusioner og pointer, der fremkommer i *Delrapport 3* ikke baserer sig på enkelte personers udsagn. Der er i stedet tale om tendenser og mønstre på tværs af grupper eller inden for grupper. Det som derfor er medtaget og fremkommer i rapporten, beror på hyppighed og samstemmende fortællinger i interviewpersonernes oplevelser og erfaringer med Ungegarantien i skoleregion. Disse analytiske konklusioner og pointer eksemplificeres igennem rapporten med citater fra interviewene, der fungerer som illustrationer for de fremførte fund. Elevcitaterne er for læsevenligheds skyld angivet med pseudonymer.

I rapporten vil læseren opleve, at der er en overvægt af citater fra lærere. Det skyldes, at lærergruppen (inkl. lærere fra Hjørring Ny 10 og lærere fra Hjørringskolen) fylder meget i antal i datamaterialet og dermed også i det samlede datamateriale. I analyseprocessen har dette været et konstant opmærksomhedspunkt, og det er derfor tydeligt skrevet frem, hvilke faggrupper konklusioner og pointer stammer fra. Derudover er det væsentligt at bemærke, at de to elever, der er interviewet fra Hjørringskolen, indgår som en del af datamaterialet for den samlede elevgruppe. Dette hensyn tages for at sikre elevernes anonymitet i rapporten.

For uddybning af datagrundlag og metode læs da *Bilag 1*.

1.2 LÆSEVEJLEDNING

Rapporten er bygget op om følgende tre kapitler:

Kapitel 2 sætter fokus på de tendenser, der ses i implementeringen af Ungegarantien på Hjørring Kommunes undervisningssteder set fra lærernes, ledernes og Praktikkoordinatorer og Karrierelæringsvejledernes (PK/KLV) perspektiv. Kapitlet frembringer centrale fund og belyser tendenser i implementeringen, der kan forventes og er ønskværdige på dette tidspunkt i implementeringen. Kapitlet belyser imidlertid også de tendenser, der kalder på opmærksomhed i ønsket om succesfuld implementering fremover.

Kapitel 3 zoomer ind på den længerevarende praktik, som i skoleåret 2022-2023 har en stor tyngde i datamaterialet. Her giver rapporten indblik i denne aktivitet i Ungegarantien, som den opleves og erfares af såvel fagprofessionelle som elever i længerevarende praktik.

Kapitel 4 belyser elevperspektivet og giver indblik i elevernes overvejelser om valg af uddannelse og oplevelser med Ungegarantien.

2 IMPLEMENTERINGEN BEVÆGER SIG FREMAD

Implementeringen af Ungegarantien startede i efteråret 2019 og har på tidspunktet for de interviews, som danner grundlag for denne delrapport, været i gang fire skoleår. Trods Covid-19 er det tydeligt, at implementeringen er i bevægelse og på flere parametre går i den rigtige retning jf. den opstillede programteori (bilag 2). Ud fra såvel klassisk implementeringsteori og den opstillede programteori, er det ikke overraskende at se denne bevægelse. I takt med at tiden går, vil arbejdet med en given indsats bevæge sig og være en proces frem mod de resultater, vi forventer at se på lang sigt (Dahler-Larsen, 2003).

I dette kapitel vil vi derfor zoome ind på nogle af de centrale fund og implementeringstendenser, vi finder blandt et bredt spektrum af de interviewede lærere, ledere og PK/KLV'ere. Fokus vil være de forventede og ønskværdige tendenser, der gør sig bemærket i relation til implementeringen. Kapitlet vil dog også pege på nogle af de uønskede tendenser, der konstateres og som rummer forbedringspotentiale i forhold til at opnå succesfuld implementering af Ungegarantien. Der hvor det er relevant, trækker kapitlet tråde til fund fremlagt i sidste års *Delrapport 2*.

2.1 UNGEGARANTIE BEGYNDER AT FINDE SIT LEJE

Det er tydeligt i dette skoleårs dataindsamling, at arbejdet med og kulturen omkring Ungegarantien har bevæget sig i en positiv retning. I samtlige interviews med de fagprofessionelle fortæller de om, at Ungegarantien er blevet mere integreret i skolens praksis. Det gælder ifølge de interviewede ikke kun for udskolingen, men også mellemtrin og indskoling, som er begyndt at komme mere med. I lærer- og lederinterviewene er oplevelsen ikke længere, at der er den samme modstand mod Ungegarantien, som de selv har haft eller har oplevet tidligere. De oplever den overordnet som meningsfuld og relevant at arbejde med i skole-regi. Ungegarantien begynder således at finde sit leje på undervisningsstederne.

På undervisningsstederne kan lærernes kollektive praksis anskues som et praksisfællesskab, bestående blandt andet af gensidigt engagement, identitet, meningstilskrivelse og -forhandling samt andre komponenter (Wenger, 1998). Her afspejler fundene i interviewene, at Ungegarantiens begreber og deltagere nu har fået et repertoire, hvor Ungegarantien begynder at blive en mere naturlig del af lærernes praksis. Sagt med andre ord, er ungegarantien er på vej til at blive integreret i lærernes kultur lokalt på undervisningsstederne.

Tegnene på at Ungegarantien begynder at finde sit leje, udfoldes yderligere i det følgende. Nedenfor i 2.1.1 ser vi ind i perspektiverne på *Uddannelse og Job* og i afsnit 2.1.2 skitseres, hvordan de på undervisningsstederne har fundet lokale løsninger på, hvordan Ungegarantien skal implementeres og udmøntes lokalt. Endnu et tegn på, at Ungegarantien begynder at finde sit leje, udfoldes i det selvstændige afsnit, 2.2, hvor det bl.a. uddybes, hvordan PK/KLV'erne for alvor har vundet indpas på de interviewedes undervisningssteder og der ikke længere spores en forvirring i forhold til deres rolle.

2.1.1 UDDANNELSE OG JOB SES IKKE LÆNGERE SOM STORT PRES

Ved dataindsamlingen sidste år, var der en stor bekymring blandt særligt udskolingslærerne om at bruge 25 timer på et skoleår på det timeløse fag *Uddannelse og Job* (Jensen et al, 2022). Den bekymring møder vi ikke i samme grad ved dette års dataindsamling. Få lærere stiller dog stadig spørgsmål ved, hvorfor antallet af timer skal være 25, og hvorvidt det kan justeres. F.eks. spørges der ind til, om der kunne justeres ned i timetallet i udskolingen, hvor der i forvejen er

mange aktiviteter. I samtlige interviews med lærerne er alle midlertidig enige om, at der i deres klasser cirka bruges det antal timer, der kræves i hver klasse i løbet af et skoleår. Konkret hersker der imidlertid uklarhed om aktivitetsniveauet i 9. klasse, som det påpeges i næste afsnit.

I interviewene med såvel skoledistriktsledere som skoleledere nikkes der genkendende til ovenstående. Her fortæller de, at de ikke længere oplever den samme grad af modstand fra lærerne mod timetallet og Ungegarantien generelt. De oplever, at lærerne er med til at bære Ungegarantien frem. Ledernes perspektiv eksemplificeres gennem nedenstående citat:

”Jeg synes det er gået fra at være en opgave som måske i starten mødte en lille smule modstand. Fordi altså ud fra det der medarbejderperspektiv med hvor finder vi tiden til at få 25 timers karrierelæring ind på hver eneste årgang i et skoleforløb så synes jeg nu at det er ved at være en integreret del af den måde man planlægger sin undervisning på og en accepteret opgave som er med til at skubbe de unge mennesker i den rigtige retning” (Interview, skoledistriktsleder)

”Ja jeg tænker det bliver mere og mere integreret i hverdagen.” (Interview, skoleleder)

2.1.2 DER FINDES LOKALE LØSNINGER

Ungegarantien er, som nævnt ovenfor, ved at finde sit leje på undervisningsstederne og der findes lokale løsninger til at udmønte den. I det følgende belyses dette gennem to eksempler. Først med en beskrivelse af emneugerne, som en løsning på at implementere Ungegarantiens aktiviteter og de 25 timer i skoleåret. Dernæst med eksemplet om, at flere undervisningssteder freder 9. årgang til eksamen.

Emneuger sætter fokus på karrierelæring

Som nævnt ovenfor ses der tegn på, at Ungegarantien udmøntes forskelligt på undervisningsstederne, som har fundet lokale løsninger. Et eksempel herpå, er gennem brugen af emneuger, hvor man placerer timerne i forhold til *Uddannelse og Job* på flere af undervisningsstederne. Helt konkret beretter lærere, som repræsenterer fem undervisningssteder, at de har valgt at inkorporere Uddannelse og job og karrierelæring som en del af deres emneuge/faguge. Det er ikke på alle årgangene på de respektive undervisningssteder. Nogle steder er det på enkelte årgange og andre steder er det en hel afdeling som f.eks. hele mellemtrinnet eller hele undervisningsstedet på de mindre steder. Valget om at lægge temaet i emneugerne skyldes, at det giver mulighed for at pulje arbejdet med Ungegarantien, sikre samarbejde om karrierelæringsopgaven og sikre, at der arbejdes med Ungegarantien på en overskuelig måde. En lærer forklarer her om deres valg ift. at lægge timerne i en emneuge:

”...det var fordi det blev lidt sådan noget nogle gjorde og nogle gjorde ikke, og nogle fag var det sværere at komme ind over, så det var ligesom for at man kunne garantere at man fik det gjort.” (Lærer, mellemtrin)

Det er ikke unormalt i skoleudvikling og implementering af indsatser, at disse bliver løst via emneuger. Det bør dog være en overvejelse i den videre implementering af Ungegarantien om den skal integreres mere løbende igennem et skoleår.

9. klasse fredes af nogle udskolingslærere

Et andet eksempel, hvorpå undervisningsstederne har fundet lokale løsninger, er gennem planlægningen af Ungegarantien i 9. klasse. I dataindsamlingen er der, som nævnt tidligere, gennemført to gruppeinterviews med 11 lærere, der underviser i udskolingen. De repræsenterer i alt fem undervisningssteder i Hjørring Kommune. Alle de interviewede lærere oplever, at grundet eksamen i 9. klasse, er der rigtig meget, der skal nås på 9. årgang. Derfor er der forskellige strategier til udmøntningen af Ungegarantien i 9. klasse. I begge interviews med udskolingslærerne, er der lærere som freder 9. klasse fuldstændigt ud over de mest relevante 9. klassesaktiviteter i regi af Ungegarantien. F.eks. praktik og brobygning for de elever, der er stadig uafklarede om deres nært forestående uddannelsesvalg. Andre udskolingslærere fortæller ligeledes, at de freder 9. klasse, men i lidt "blødere" forstand. De planlægger årshjulet med de aktiviteter, der skal foregå i regi af Ungegarantien og når først 9. klasses skoleåret går i gang, er det fredet. Så lukkes der kun i sjældne tilfælde flere aktiviteter ind. Ovenstående pointe eksemplificeres med nedenstående dialog med to lærere:

"Lærer 1: Jeg tænker at hvis du starter nede i 6. og så har 7. og 8. og så du freder 9. lidt. Sådan at der er tid til at lave de der ting, fordi det skal der også være tid til. Og vi har stadigvæk noget der hænger over vores hoveder. Hvis vi kunne få fjernet de der krav der hænger over vores hoveder jeg er lige ved at sige især i dansk for de er da fantastiske så ... Så jeg tænker 6. 7. og 8. fint. 9. så skal du vide det fra årets start af.

Lærer 2: Vi freder også 9. [...] Man freder det i forhold til det her med, at der er tilbud. Så siger vi, at det er ikke til 9. Det er til 8. eller 7." (Interview med lærere i udskolingen)

Perspektiverne stemmer overens med elevernes fortællinger om, hvilke aktiviteter de har deltaget i 9. klasse i regi af Ungegarantien. Eleverne har også en oplevelse af ikke at have deltaget i mange aktiviteter i 9. klasse. En pointe, der fremføres yderligere i kapitel 4.

I interviewene med udskolingslærerne er det tydeligt, at de er bevidste om at indarbejde Ungegarantiens aktiviteter, når de planlægger årshjulene på tværs af årgangene i udskolingen. Som ovenstående viser, er 9. årgang en årgang, hvor der dog tages forskellige strategier i brug, og hvor lærerne i større eller mindre grad vælger at frede 9. klasse. Billedet af Ungegarantien på 9. årgang bliver derfor broget og der kan stilles spørgsmål ved om denne praksis lever op til hensigten for Ungegarantien. Det er i den forbindelse relevant at henvise opmærksomheden på programteorien og målet om, at lærerne har kompetencer og viden til at integrere virksomhedsbesøg med det faglige indhold i undervisningen. Noget der ikke fylder i interviewene, men ud fra et implementeringsperspektiv og programteorien er noget, der imidlertid bør fremhæves. Det tyder på, at man med fordel kunne være nysgerrig på om det er vanskeligt for lærerne at omsætte og integrere virksomhedsbesøgene med det faglige indhold i undervisning. Selvom det ikke fylder på tværs af interviewene, påpeger en lærer problematikken:

"Hvis det var, at når de skulle op i matematik eller noget [...] at det var noget som de kunne bruge af det, som de havde lært ved at besøge de der forskellige virksomheder, så tænker jeg det var noget andet. Men der er det ikke inkorporeret endnu altså ... oppe fra." (Interview med lærere i udskolingen)

2.2 PRAKTIKKOORDINATORER OG KARRIERELÆRINGSVEJLEDERE SOM NØGLEAKTØRER I UNGEGARANTIE

Som beskrevet i sidste års delrapport, spiller PK/KLV'erne en stor rolle i udmøntningen af Ungegarantien på kommunens undervisningssteder. I sidste års delrapport var der særligt tre ting, der gik igen på tværs af interviewene:

1. at PK/KLV'erne har en central funktion i forhold til at få etableret længerevarende og obligatoriske praktikker herunder dialog med virksomheder og elever.
2. at PK/KLV'erne har stort lokalt kendskab og netværk, der kan trækkes på.
3. at PK/KLV'erne er centrale sparringspartnere for undervisningsstederne i forhold til at udvikle og planlægge forløb og aktiviteter (Bang et al.; 2022).

Alle punkter gør sig stadig gældende i skoleåret 2022-2023, ligesom der heller ikke længere hersker samme forvirring om rollen og UE-vejledernes rolle. PK/KLV-funktionen fremhæves igen og igen i interviewene med lærerne, skoleledere og skoledistriktsledere. I otte ud af de ti interviews med ledere og lærere, fremhæves funktionen direkte som den, der bærer Ungegarantien på undervisningsstederne. Her dukker forskellige beskrivelser op. F.eks. at de *"holder gryden i kog"*, *"er hovedpersonen der trækker læsset"*, *"er den der har den"*, *"løber med stafetten"* etc. Det eksemplificeres desuden med nedenstående citater:

"Jamen både understøtter og går foran og ved siden af. Alt det der ... jeg kan ikke lige udtrykke ... jeg synes uundværlig ... altså i forhold til at det er så stor en opgave ude på skolerne. Så er det også en nødvendig person at have. Det synes jeg." (Interview, Lærer mellemtrin)

"De ved godt hvad de skal søge lige nøjagtigt. Den voksne man går til. Og jeg tror da i forhold til karrierelæring og virksomhedsbesøg så er det da nok den funktion der holder det sådan i live for jeg tænker da hvis sådan en funktion bliver pillet ud så tænker jeg da der er nogen af de her ting der vil glide lidt i baggrunden og så vil de der sætte mere og mere ind. Det er jeg da overbevist om..." (Interview, Lærer i udskolingen)

I forhold til sidste års dataindsamling, er betydningen af PK/KLV-funktionen og implementeringen af Ungegarantien på undervisningsstederne, ikke aftaget. Tværtimod. Ligesom sidste år, kan der derfor også stadig stilles spørgsmål ved, hvor stor en rolle PK/KLV'erne skal have og spille i implementeringsøjemed. Ligesom sidste år må det derfor være et fortsat opmærksomhedspunkt, at det kan vise sig sårbart på sigt, hvis implementeringen bliver et personligt ansvar fremfor et institutionelt ansvar (Bang et al.; 2022). Det er dog det vigtige at hæfte sig ved, at netop ved dataindsamlingen i dette skoleår, har implementeringen af Ungegarantien rykket sig. Den er, som nævnt ovenfor, ved at udmønte sig i lokale løsninger og lærerne har i højere grad end sidste år, taget den til sig. Det betyder ikke, at de potentielle udfordringer om PK/KLV'ernes rolle og ansvar ikke stadig er til stede, men i og med implementeringen har rykket sig i organisationen, er den potentielle udfordring måske ikke løst, men mindsket.

2.3 LEDELSE I OG AF UNGEGARANTIE

Igen i år har vi været optaget af ledelsessamarbejdet i interviewene med lærerne, ligesom fokus i interviewene med lederne har været, hvordan de ser deres rolle som ledere i forhold til

arbejdet med Ungegarantien på undervisningsstederne. Disse perspektiver vil blive belyst i det følgende.

Grunden til, at ledelsessamarbejde og skoleledernes rolle tages op som et tema i evalueringen og interviewene, er at implementeringsforskningen, måske ikke overraskende, viser, at dialog med og tillid til nærmeste leder har stor betydning for en vellykket implementering (Albers et al 2015). Implementeringsforskningen viser desuden, at det er vigtigt at skoleledelsen understøtter og støtter op om en given indsats for at sikre indsatsen er bæredygtig (Fixen et al 2005).

2.3.1 LÆRERNE OPLEVER IKKE LEDELSE TÆT PÅ UNGEGARANTIENS AKTIVITETER

I samtlige interviews med lærerne, fortæller de på tværs af undervisningssteder og klassetrin, at lederne ikke er tæt på deres arbejde med Ungegarantien og dens aktiviteter. Alle fortæller de imidlertid, at de får opbakning af deres leder til de aktiviteter, de igangsætter i regi af Ungegarantien, når de henvender sig eller har problemer. Ydermere fortæller nogle lærere, at lederne minder dem om at bruge PK/KLV'erne eller at lederne kort nævner Ungegarantien på f.eks. fasemøder. På tværs af interviewene med lærerne, er ledelsessamarbejdet ikke noget, der problematiseres i forhold til lederens ageren i arbejdet med Ungegarantien. I fire ud af de syv interviews med lærere, påpeger de direkte, at de ikke ser et behov for at skoleledelsen agerer anderledes i forhold til lærernes arbejde med Ungegarantien. Som eksemplet nedenfor viser, hvor snakken falder på samarbejde med nærmeste leder om Ungegarantien og behovet for lederne er tæt på:

"Nej ikke med Ungegarantien for jeg har [navn på Praktikkoordinator og Karrierelæringsvejleder] og det er ham alligevel [...] men det er jo ligesom i min daglige undervisning der har jeg faktisk heller ikke brug for at de er der." (Interview, Lærer i udskolingen)

Når snakken falder på samarbejdet med skoleledelsen, er der i stedet en tendens til, ligesom sidste år (Bang et al.; 2022), at lærerne i høj grad fremhæver PK/KLV'erne som en fremtrædende figur på undervisningsstederne. Det kan givetvis også være en af årsagerne til, at behovet for ledelse ikke er tydeligere. I et implementeringsperspektiv, peger resultaterne i dette kapitel på, at der fortsat er et behov for et ledelsesmæssigt fokus på implementeringen af ungegarantien i lyset af de pædagogiske og didaktiske aktiviteter på skolen. Det kan være problematisk på længere sigt, hvis udmøntningen af Ungegarantiens aktiviteter sker i et rum, hvor ledelsen ikke er synlig og tydelig. F.eks. så vi ovenfor i afsnit 2.1.2, at der etablerer sig en praksis på nogle undervisningssteder, hvor 9. klasse i større eller mindre grad fredes i forhold til aktiviteter i regi af Ungegarantien.

2.3.2 LEDERE SOM VEDLIGEHOLDER

Hvis vi tager et nærmere blik på, hvordan skoledistriktslederne og skolelederne selv ser deres rolle i Ungegarantien i skoleåret 2022-2023, stemmer det overens med lærernes beskrivelser og oplevelser af skoleledelsen. Lederne beskriver ligeledes, at de ikke er meget inde over det, der kan betegnes som den "daglige" Ungegaranti. De oplever, at deres ledelsesopgave har ændret sig fra i starten at skulle være igangsætter til nu at trække sig mere tilbage på den opgave som ledere.

"Nej i starten var jo meget og på mig og så [navn på Praktikkoordinator og Karrierelæringsvejleder] som er karrierevejleder det er ikke til at udtale men den der lange rolle hun har med mange lærere får lavet de her aftaler selv. Jeg kan mærke jeg er ikke sådan helt vildt meget

inde over det jeg nævner det en gang imellem på et fasemøde og så siger nu skal I også lige huske og de er jo i gang. Meget i gang” (Interview, skoleleder)

Som lederne i det ene skolelederinterview pointerer, skyldes det også PK/KLV'ernes rolle på skolen, og deres evne til at bære Ungegarantien frem og agere sparringspartner for lederne. En pointe som også blev fremhævet i afsnittet ovenfor. I forlængelse heraf peger resultaterne dog på en gentagen drøftelse af ledelsesrollen og PK/KLV-rollen i Ungegarantien. Disse to funktioner hænger unægtelig sammen, men kalder givetvis på en organisatorisk forventningsafstemning i forhold til de fremtrædende ansvarsområder i Ungegarantien på undervisningsstederne.

Ledelsesrollen træder imidlertid tydeligt frem i snakken om elever, der er i længerevarende praktik. Som det vil blive tydeligt i kapitel 3, oplever nogle lærere stadig et dilemma mellem faglighed, eksamen og længerevarende praktik. Skolelederne fortæller derfor, at de har et særligt fokus på at legitimere over for lærerne, at det i orden, at elever der skal eller er i længerevarende praktik, ikke kan leve op til de faglige krav, der stilles. Lederne forsøger her at gå forrest og flytte fokus for lærerne fra eksamen og faglige krav til elevens positive destination. Dette eksemplificeres med nedenstående citat fra en skoleleder:

”Det var en lærer, der helt konkret kom og sagde, at der var en elev, der er i praktik tirsdag, lad os sige det, og så hendes fag, det havde de tirsdag og torsdag. Så hun havde en elev der kun var der hver anden gang og det kan bare være mega svært for den elev altså at følge med i det de andre laver. Det kan også være svært for læreren at sige, hvordan laver jeg noget meningsfuldt til den her elev så de er med? Og så kommer hun ind og siger jeg har simpelthen lige brug for at vide hvad skal målet være med X elev. Skal hun gøres klar til en afgangsprøve? [...] hvor jeg så siger jamen i udgangspunktet skal de jo alle sammen til en afgangsprøve, men i det her tilfælde så kan det godt være at prioriteringen er bedre. Så altså så kan hun bedre rumme hende i undervisningen og sørge for og hun lært om de samme emner, men jeg kan godt mærke, at det der med at hun altså skulle ikke nødvendigvis op på det niveau, så hun kunne bestå en prøve” (Skoleleder, fase 3)

Opsummerende viser evalueringen således, at skoleledelsen har en tydelig rolle i Ungegarantien i forhold til forløbene omkring de længerevarende praktikker.

2.4 UNDERVISNINGSTEDETS GEOGRAFISK PLACERING HAR BETYDNING FOR AKTIVITETERNE

En ikke ukendt faktor i udmøntningen af Ungegarantien på kommunens undervisningssteder, er undervisningsstederne geografiske placering og deres direkte/ikke-direkte adgang til virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Det er et tema, der fremhæves i samtlige lærer-interviews samt skoledistrikts- og skolelederinterviews. Som oftest som en udfordring. F.eks. påpeges det at Hirtshals Undervisningssted er privilegeret. Det skyldes, at undervisningsstedet ligger midt i byen med et stort industriområde i gåafstand fra undervisningsstedet. Det står i kontrast til undervisningsstederne på landet, hvor de helt konkret oplever begrænsninger i forhold til at tage ture ud af huset til f.eks. virksomheder. Derudover påpeges det også, at selvom undervisningsstederne ligger i byen, er det ikke ensbetydende med, at der er let adgang til industri.

Særligt ikke for indskolingselever, som endnu ikke kan cykle og derfor er afhængig af, at destinationen enten ligger i gåafstand eller der kan beviliges transport i form af bus.

Det skaber alt andet lige ulighed i forhold til adgang til aktiviteter og fylder mere blandt de interviewede fagprofessionelle i dette skoleårs dataindsamling end tidligere. Det skyldes blandt andet, at Nordjyllands Trafikselskab (NT) har ændret deres billettyper, hvilket gør det dyrere for undervisningsstederne at transportere eleverne og rejseudgifterne opbruges derfor meget hurtigere. Dette eksemplificeres med denne skoleleders udtalelse:

”Vi vil rigtig gerne meget ud af huset. Der er sket nogle ændringer med NT rejsekort, der gør at vi skal købe enkeltbilletter hver gang vi skal afsted. Det er ret dyrt. Så vi er meget afhængige af, der stadigvæk er nogle penge der følger med ud. Særligt fordi vi er ude i landdistrikterne. Vi kan ikke bare lige, altså vi skal jo længere væk for at komme hen til noget.”

(Skoleleder, landskole, skolelederinterview)

Det er ikke muligt at udtale sig om, hvorvidt ændringen i NT's rejsekort generelt har medført en ændret adfærd på undervisningsstederne i forhold til besøg ud af huset på nuværende tidspunkt. Det må dog konstateres, at det er en problematik, som rejses af flere interviewede, hvoraf nogle direkte italesætter, at det har haft konsekvenser. I implementeringsøjemed er det derfor et område, der bør rettes en opmærksomhed mod. På sigt kan det føre til en forringet virkning af Ungegarantien, hvis mulighederne for transport forringes i indsatsperioden. Det skal ses i lyset af de ulige muligheder undervisningsstederne har for virksomheds- og uddannelsesbesøg qua deres geografiske placering.

2.5 OPSAMLING

Samlet belyser kapitlet følgende omkring implementeringen af Ungegarantien på undervisningsstederne set i lyset af de fagprofessionelle, der fungerer som centrale implementeringsaktører:

- Implementeringen bevæger sig positivt fremad. Ungegarantien er blevet mere integreret i undervisningsstedernes praksis og kultur, og der eksisterer ikke længere den samme modstand mod Ungegarantien som tidligere. Desuden har undervisningsstederne fundet lokale løsninger på, hvordan Ungegarantien skal udmøntes på det enkelte undervisningssted.
- De interviewede lærere oplever overordnet ikke, at skoleledelsen er tæt på i forhold til arbejdet med Ungegarantien. Samtidig er det heller ikke noget størstedelen af lærerne efterspørger, da de oplever at få opbakning ved behov. I de tilfælde, hvor det omhandler aktiviteter knyttet til de 25 timers *Uddannelse og Job*, tegner der sig derfor et billede af at disse aktiviteter udspiller sig i et rum, hvor ledelsen ikke er synlig og tydelig. I kapitlet bemærkes det derfor, at der i implementeringsøjemed fortsat bør være en opmærksomhed mod en pædagogisk og ledelsesmæssig drøftelse af disse aktiviteter på undervisningsstederne.
- Skoleledelsen spiller en væsentlig rolle i forhold til forløbene omkring de længerevarende praktikker. Blandt andet i forhold til at understøtte og legitimere lærernes praksis omkring disse forløb.
- PK/KLV'erne spiller fortsat en central rolle og er en central aktør på undervisningsstederne i forhold til arbejdet med Ungegarantien. I kapitlet bemærkes, at der imidlertid fortsat bør rettes en opmærksomhed mod og overvejes, hvor stor en rolle PK/KLV'erne skal spille. I forlængelse heraf bemærkes det, at der med fordel kan være en organisatorisk forventningsafstemning i forhold til de fremtrædende roller i Ungegarantien på undervisningsstederne og drøftelse af ledelsesrummet.

- Undervisningsstedernes geografiske placeringer kommer i dette skoleår særligt til at spille en rolle for Ungegarantien grundet øget transportudgifter NT har ændret i billettyperne, hvilket gør det dyrere for undervisningsstederne at indkøbe transport til elever i de områder, hvor det er nødvendigt for at komme ud af huset. På sigt kan det potentielt have betydning for virkningen af Ungegarantien, hvis den geografiske placering får negativ større betydning for undervisningsstedernes handlerum.

3 DEN LÆNGEREVARENDE PRAKTIK: OPLEVELSER OG ERFARINGER

I dette skoleår har vi fået mulighed for at interviewe elever i længerevarende praktik, ligesom det også er et tema, der ofte fremføres i interviewene med de fagprofessionelle. Det betyder, at den længerevarende praktik som aktivitet i Ungegarantien har vis en tyngde i det indsamlede data, der gør det naturligt også at lade den fylde i denne evalueringsrapport. I dette kapitel stiller vi derfor skarpt på den længerevarende praktik.

Indledningsvis er det relevant at fremhæve, at der i Ungegarantien er tre forskellige typer af praktik ifølge PK/KLV'erne:

- Den længerevarende praktik, hvor eleven er i praktik kontinuerligt igennem en længere periode.
- Den obligatoriske praktik.
- Andre praktikker, hvor eleven er i praktik for en kortere periode.

Ungegarantien som indsats tilbyder elever fra 6. klasse at komme i praktik over en længere periode, hvis det vurderes, at eleven kan have gavn af en sådan ordning. I skoleåret 2022-2023 har der været 175 længerevarende praktikforløb¹. I skoleåret 2020-2021 var det tal 132 praktikforløb og i skoleåret 2021-2022 var der 121 længerevarende praktikforløb (Bang et al, 2022). Det er således en ordning, der er velbenyttet.

Kapitlet inddrager såvel elevers, som fagprofessionelles oplevelser og erfaringer med samt perspektiver på denne.

3.1 DE FAGPROFESSIONELLES OPLEVELSE AF LÆNGEREVARENDE PRAKTIK

Ligesom det var tilfældet sidste år, er den længerevarende praktik en ordning, som PK/KLV'ere, lærere og ledere støtter op om. De ser det som en positiv mulighed for elever, der af forskellige årsager har svært ved at være i eller komme i skole. PK/KLV'erne fortæller, at det kan være en elev, som trænger til luft og et afbræk fra skolen, en elev, som har det svært fagligt eller socialt, en elev der har meget fravær mm. Praktikken tilrettelægges derfor også forskelligt fortæller både ledere, lærere og PK/KLV'ere. Det afhænger af den enkelte elevs behov. Der er således fortællinger om elever, der næsten udelukkende er i praktik, elever der er det for en kortere periode og hvor det anvendes som en pause fra skolen, eller elever som bruger det som en slags kombinations-ordning, hvor de er et antal dage i praktik om ugen og et antal dage i skole. Sidst men ikke mindst er der også elever, der "kun" er afsted i praktik et par timer hver uge.

Forud for beslutningen om, at der skal etableres en længerevarende praktik for en elev, fortæller både lærere, skoleledere og PK/KLV'ere, at det er forskelligt hvem der tager initiativet til denne og hvordan forløbet op til udmønter sig. Alle parter inkl. forældre er inde over i større eller mindre grad, men som lærerne i udskolingen og PK/KLV'erne beskriver, er startskuddet oftest via en henvendelse fra enten en lærer og/eller en elev til en PK/KLV på det pågældende undervisningssted. Når beslutningen om praktik er truffet, er det det pågældende undervisningssteds

---

¹ Tal oplyst af Ungesekretariatet i Hjørring Kommune august 2023.

PK/KLV, der tager over, ligesom eleverne beskriver nedenfor i næste afsnit. PK/KLV'erne beskriver derfor også, at de står for meget af elevkontakten i forhold til at arrangere selve praktikken. De har bl.a. ofte et formøde med virksomheden og eleven. Efter eleven er startet i praktik, har PK/KLV'erne også kontakten til eleven og til virksomheden. Ovenstående eksemplificeres med to citater herunder. Et fra en udskolingslærer og et fra en PK/KLV'er.

"Og vi har jo nogle elever som er i praktik i én uge så har vi nogen der har brug for altså sådan kontinuerligt. Simpelthen have to dage om ugen. Måske man er ude i praktik [...] der er nogle af dem de kan jo selv gå til [navn på PK/KLV] og opsøge hende og sige "jeg har brug for hjælp fra dig" men det er lige så meget os lærere [...] Jeg har lige været omkring hende med en elev som på sigt gerne skulle have en EGU uddannelse og allerede der så går [navn på PK/KLV] i gang med at tænke og så vender hun tilbage nogle dage senere og siger "jeg har allerede nogle ideer. Vi kan lige prøve at ringe til dem her". Så der er meget effektiv respons.
(Interview, Udskolingslærer)

"... det vidste han ikke rigtig [...] Jaaa måske noget med biler siger han så. Jamen jeg kender en og så skal du ikke gå så langt lige ved siden af skolen og vi kan gå over og prøve at snakke og han er så flink. Og jeg ringede derover og fortalte lidt om hvad det var for en fyr der kom derover [...] Og så laver vi en ugepraktik og det gik så fint han fik så meget ros [...] Han er tossegod med sine hænder derude og dygtig og får ros. Altså de vil hellere end gerne have han derude når han er færdig efter 9.klasse. Det er der et stykke tid til endnu. Men lige nu er det en solstrålehistorie fordi han tager faktisk også noget af det med i skolen" (Interview, PK/KLV-vejleder)

3.1.1 FORÆLDRENES OPBAKNING

Et nyt perspektiv som kommer frem i interviewene i dette skoleår, i forhold til de længerevarende praktikker, er forældreperspektivet og vigtigheden af forældrenes opbakning til praktikken.

Perspektivet fremføres særligt af PK/KLV'erne, men påpeges også af lærere i det ene ud af to interviews med udskolingslærere. I nogle tilfælde oplever disse interviewede, at forældrene kan være bekymrede for om det faglige går tabt, hvis deres barn begynder i praktik.

Der er fortællinger om, at bekymringen for det faglige, får nogle forældre til at sige nej til, at deres barn kan komme i praktik. Det er ikke en tendens, der står tydeligt frem i datamaterialet, men et centralt perspektiv, der med fordel kan være et opmærksomhedspunkt i planlægningen af længerevarende praktikker og generelt rettes en nysgerrighed mod. Perspektivet eksemplificeres med nedenstående citat:

"For jeg har lige nu, hvor jeg er blevet kontaktet af klasselærer og så er det en kontaktskolepædagog i sidste uge på grund af en pige som har det sindssygt svært [...] Hun skal til terminsprøver i 8. Og nu sidder den stakkels pige og i går det gik jo helt i fisk for den her stakkels pige. Og får ikke lavet noget stakkels [...] Men den slår mor altså hen. Og faderen var med også det var en god idé men mor siger: Nej det skal hun ikke hun skal til terminsprøve. Måske får hun lov til det at komme afsted om tirsdagen fra næste uge. For det er en forfærdelig dag

for hende i skolen. Det er vi ved at prøve at forklare mor, at det kunne måske være godt for hende at hun kom ud hver tirsdag” (Interview, PK/KLV)

Selvom der således ikke er tale om en entydig tendens i datamaterialet, understreger ovenstående, hvor vigtigt forældresamarbejdet og -forberedelsen af længerevarende praktik er. Det er ikke kun eleven og virksomheden, der skal forberedes, men også i høj grad elevens forældre.

3.1.2 DILEMMA MELLEM FAGLIGHED OG ELEVERNES TILTRÆNGTE PUSTERUM

Ligesom nogle forældre kan have en bekymring for det faglige, er det også noget der vækker genklang hos lærerne. I Delrapport 2 fra 2022 beskrives det, hvordan den længerevarende praktik for nogle lærere gav anledning til en oplevelse af pres og frustration grundet fortsat krav til eleven i forhold til deltagelse i undervisningen og eksamen. For andre lærere er det ikke tilfældet. Disse lærere ser snarere ordningen som et kærkomment pusterum for eleven fra skolen (Jensen et al, 2022). Oplevelsen af pres og frustration er ikke lige så tydelig i interviewene med lærerne i skoleåret 2022-2023. Vægtningen spiller dog stadig en rolle for lærerne i det ene interview med udskolingslærerne, og det er et dilemma såvel interviewede skoleledere og PK/KLV’er møder og genkender fra deres hverdag.

Lærerne, i det ene udskolingsinterview, beretter om, at det både er svært at få eleverne med i undervisningen, hvis de har misset timer grundet praktik, og svært at føre dem til eksamen. Det giver således stadig for nogle lærere anledning til pres og frustration. Dog ikke, som nævnt, i ligeså udtalt grad, som ved sidste dataindsamling. Ingen af de interviewede lærere fortæller imidlertid om, at det har fået dem til ikke at tilbyde elever længerevarende praktik. I et interview med udskolingslærerne beretter de imidlertid om, at de oplever, at det afholder kollegaer fra at tilbyde længerevarende praktikker til elever.

Som anført i forrige kapitel oplever skolelederne, at de spiller en væsentlig rolle i forhold til de dilemmaer lærerne kan stå i omkring faglighed, når en elev skal i længerevarende praktik. På nogle af de interviewede undervisningssteder har de derfor, for at imødegå problematikken om faglighed og praktik, taget beslutning om, at de elever, der er i længerevarende praktik over en længere periode, som oftest arbejder med reduceret skema. Det betyder, at eleven udelukkende har fokus på de tre fag, han eller hun skal bruge for at komme videre. Næmlig engelsk, matematik og dansk. Det er imidlertid ikke alle de interviewede steder, der opererer med denne ordning.

Opsummerende kan det konkluderes, at selvom der tegner sig et billede af, at oplevelsen af pres og frustration over den længerevarende praktik blandt de interviewede lærere er aftaget, er problematikken i skoleåret 2022-2023 stadig til stede. Det kræver tydelig pædagogisk ledelse samt et fortsat stærkt organisatorisk fokus på, at faglige krav, eksamen og ordningen om længerevarende praktik spiller sammen frem for at modarbejde hinanden.

3.2 ELEVERNES OPLEVELSE MED LÆNGEREVARENDE PRAKTIK

Som en specifik elevgruppe har vi interviewet to grupper af elever, der alle har været i længerevarende praktikker. I det følgende udfoldes betydningen af praktikken i forhold til skoleglæde og motivation og betydningen af praktikken i forhold til andre forhold f.eks. uddannelsesvalget, forældrenes rolle i forbindelse med praktikken og endelig PK/KLV’ernes rolle i forbindelse med hele forløbet omkring praktikken. Herunder vil vi komme ind på et specifikt tema, hvor den længerevarende praktik opfattes som noget der gør skolen udholdelig.

3.2.1 DEN LÆNGEREVARENDE PRAKTIK GØR SKOLEN UDHOLDELIG

Alle de elever vi snakkede med, talte meget positivt om den længerevarende praktik. Flere elever gav udtryk for, at de havde haft skolevægring og at den længerevarende praktik var med til, at de kunne komme tilbage til skolen. Den beskrevne skolevægring var lidt forskellig. Nogle elever var generelt trætte af skolen, andre havde problemer med specifikke fag. Fælles for dem alle var, at den længerevarende praktik gav dem et pusterum i forhold til skolen. Et pusterum, der gjorde at de fik fornyet energi i skolen. Vi hørte også om andre årsager til den længerevarende praktik, såsom ordblindhed. Uanset, hvad eleverne var i praktik med, beskriver de deres oplevelser og erfaringer som positive. Det var ikke selve praktikkens aktiviteter, der var det mest afgørende, men det at de var ude af skolen, nogle voksne tog sig af dem og guidede dem og at de generelt følte et ansvar for det, de var blevet sat til at lave. Eleverne beskrev både længerevarende praktikforløb og ugentlige praktikdage. Flere elever var nervøse for at komme tilbage til skolen, men de beskriver overgangen som god og som noget, der har været positivt i forhold til skoledeltagelsen.

En pige i 9. klasse fortæller

"Eller du har været i lang praktik, ikke Liv? Liv: jo Interviewer: hvordan kan det være? Liv: det fordi jeg bare ikke kunne skolen mere, da jeg startede i 9.[...] Liv: jeg var ude i børnehaven i Lendum Interviewer: ja, var det et godt sted? Liv: ja, de var megasøde [...] Interviewer: Har du selv mindre søskende? Liv: nej jeg har bare en niece og nevø [...] Interviewer: Hvad du tænkte du det hjalp? Liv: lige at få det frirum én gang om ugen fra skole så man lige kommer ud og laver lidt andet end bare at sidde og kigge på... [...] Interviewer: Kunne du så mærke du var bedre til at komme tilbage til skolen? Liv: ja det er bedre. Man kan godt stadig have dage hvor man ikke orker

En anden dreng fortæller om, hvordan han ikke lavede noget i skolen, og hvordan han fik ny motivation i den længerevarende praktik. Han beskriver også, hvordan han startede med to dage, men gik tilbage til en dag for at passe skolen. Vi kan også se gennemgående i elevernes beskrivelser og erfaringer, at PK/KLV'erne er afgørende i forhold til praktikoplevelse, både i forhold til placering og opfølgning.

"Mathias: jamen jeg startede jo også med at have to dage (praktik om ugen). Det blev også lige nok et eller andet sted for jeg vil også gerne følge lidt med i skolen Interviewer: så to dage var sådan lige... Mathias: ja et eller andet sted, men det hjælper helt klart med at man er måske lidt mere motiveret for det et eller andet sted. Skal man kunne passe det ene, skal man også kunne passe det andet. Interviewer: var det i 8. klasse du var... Mathias: jeg startede i praktik i 7. klasse [...] Mathias: jamen altså jeg blev foreslået det af lærerne for jeg gik jo og var skoletræt, så sad jeg bare og kiggede i timerne og så foreslog de, så [navn på Praktikkoordinator og Karrierelæringsvejleder] han kender så ham Danny (praktikvært) jeg var ude ved først og det er også et super fint sted, og det var sådan set igennem det, og så her med min nummer to praktiksted, efter jeg er flyttet, det var også [navn på Praktikkoordinator og Karrierelæringsvejleder] der hjalp der og der var vi så også enige om praktikken det skulle fortsætte det blev bare et andet sted.

I gennem interviewene med eleverne i længerevarende praktik bliver det ikke kun tydeligt, at eleverne oplever at praktikerne gav dem et pusterum, der gjorde at eleverne fastholdt relationen til skolen og fik fornyet 'luft' og retning i forhold til deres fortsatte skoledeltagelse. De fortæller ligeledes i interviewene, at den længerevarende praktik gjorde, at enkelte elever fik bedre styr og retning på deres fremtidige uddannelsesvej i forhold til krav og indhold.

3.2.2 BETYDNINGEN AF FORÆLDRENES OG PK/KLV'ERNES ROLLE I FORHOLD TIL PRAKTIKPLADS

Høj grad af samarbejde omkring eleven

I interviewene fortæller eleverne om en høj grad af samarbejde omkring de længerevarende praktikpladser. Forældrene beskrives som enige i forhold til beslutningen om de længerevarende praktikker og hjælper ofte aktivt med at finde praktikpladser via lokale forbindelser. PK/KLV'erne er igen nøglepersoner for at etablere praktikken og følge op på denne.

En pige beskriver betydningen af forældrene og PK/KLV'eren således, når hun beskriver etableringen af sin længerevarende praktik

Interviewer: hvad med dig Mette? Du har også været i længerevarende praktik? Hvorhenne?
Mette: jeg var ude at male. Interviewer: det fandt du ud af det godt kunne være noget for dig.
Mette: ja Interviewer: var det fordi du også vare skoletræt eller? Mette: ja enten kom jeg ikke i skole. Jeg gad simpelthen ikke og så var lærerne sådan. Det var nok bedre jeg kom i skole bare nogle af dagene. Interviewer: hvor er du så kommet hen? Er det sådan et malerfirma?
Mette: det er bare sådan et lille et. Min fars vens kone er maler, så jeg tog... Interviewer: ja- men det var da bare fint. Så tog du bare med hende ud at male? Mette: ja [...] Mette: ja og så sagde min mor for hun kan godt sådan... jeg skal lave noget med hænderne ikke sidde stille. Det kan jeg simpelthen ikke. Så om jeg ikke bare kunne tage med Brit (maleren) ud for hun havde nemlig snakket med hende og det måtte jeg gerne for hende hvis det var noget jeg ville og så snakkede jeg med [navn på Praktikkoordinator og Karrierelæringsvejleder] om det og så sagde han det kunne jeg bare gøre.

3.3 OPSAMLING

Nærværende kapitel har fokuseret på oplevelser og erfaringer med den længerevarende praktik set fra elevernes og de fagprofessionelles (lærere, ledere, PK/KLV'er) perspektiv. Kapitlet viser overordnet, at:

- De fagprofessionelle er positive over den længerevarende praktik. De ser det som en positiv mulighed for elever, der har brug et afbræk fra skolen. De fortæller, at årsagerne til at komme i længerevarende praktik er meget forskellige og forløbende er forskellige. Der tages således meget udgangspunkt i den enkelte elev og hans eller hendes behov.
- Eleverne i de længerevarende praktikker er meget positive over denne. Selve praktikaktiviteterne betyder ikke så meget, mere at eleverne er væk fra skolen og oplever, at de tages godt imod. Eleverne påpeger vigtigheden af samarbejdet og dialogen med PK/KLV'erne i den forbindelse.
- PK/KLV'erne løfter en stor del af arbejdet i forhold til at sikre et længerevarende praktikforløb til en elev.
- Særligt PK/KLV'erne og en række udskolingslærere fremhæver nødvendigheden af det gode forældresamarbejde omkring den længerevarende praktik. I mange tilfælde er dette

ikke en problematik, men der har været oplevelser, der understreger nødvendigheden af et fokus på forældresamarbejdet i forbindelse med forberedelserne til praktikken.

- For nogle af de interviewede lærere er det stadig et dilemma, at elever i længerevarende praktik misser undervisning og skal op i det samme pensum som deres klassekammerater. Det skaber en oplevelse af pres. Selvom lederne er opmærksomme på problematikken, tyder evalueringens resultater på, at der med fordel kan være et bredere organisatorisk fokus på tværs af undervisningssteder og i forvaltningsregi i forhold til de dilemmaer den længerevarende praktik stiller ansatte og elever i.

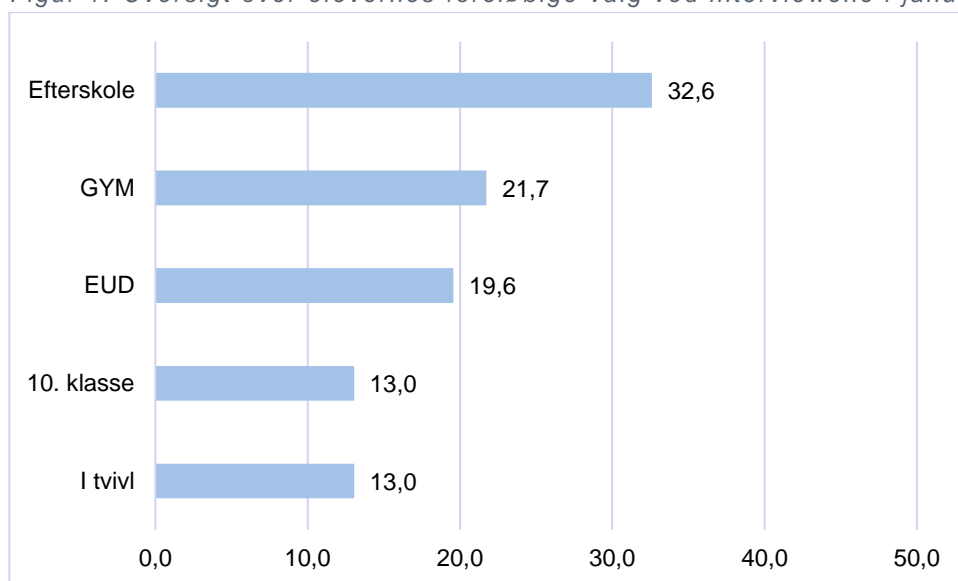
4 ELEVERNE I UNGEGARANTIEN

Elevperspektivet er afgørende i evalueringen af Ungegarantien. I år har vi perspektiver fra vores longitudinale gruppe af elever, vi har fulgt siden 7. klasse. De går nu i 9. klasse og vi fandt at to emner fra de kodede elevinterviews, trådte specielt tydeligt frem. Vi rapporterer også fra elever fra Hjørringskolen. De to overordnede emner er *Tanker om valg af uddannelse* (specifikt uddannelsesvalget) og 9. klasse årshjulet. Enkelte temaer bliver behandlet under disse overordnede emner.

4.1 TANKER OM VALG AF UDDANNELSE

I figur 1 herunder indledes kapitlet med at vise, hvor de interviewede elever forventer at begynde efter at have afsluttet 9. klasse. Som det er vist i figuren, forventer en stor andel at tage et år på efterskole. I interviewene fortæller halvdelen af disse elever, at de forventer at påbegynde en gymnasial uddannelse, imens den anden halvdel forventer de påbegynder en erhvervsuddannelse efter efterskoleåret.

Figur 1. Oversigt over elevernes foreløbige valg ved interviewene i januar-februar 2023.

Note: N= 40. Heraf fire elever i 8. klasse, som er interviewet i forbindelse med at de er i længerevarende praktik.

Kilde: Baseret på manuel beregning pba. kvalitative interviews med elever i 9. klasse, elever i længerevarende praktik og elever på Hjørringskolen ifm. Evaluering af Ungegarantien skoleåret 2022-2023.

4.1.1 UDDANNELSESVALGETS BUNDETHED

Praktisk talt alle elever, vi talte med så uddannelsesvalget som noget afgørende, noget der har stor betydning for deres liv og fremtid. Uddannelsesvalget er ikke noget, som de tager let på, og de er seriøse og realistiske i forhold til forventninger og krav.

En dreng siger:

Interviewer: [...]. Er der nogle ting man skulle gøre anderledes eller noget hvor I synes de kunne hjælpe jer bedre? Morten: Altså jeg vil nærmest sige husk det er at vi er mennesker. Vi vil gerne prøve ting inden det er at vi bare træffer beslutninger. Være lidt mere: "Okay dét og dét tror jeg faktisk godt jeg vil." Og så også bare på sådan noget som undervisning. Der vil jeg faktisk også sige at der skal vi også bare huske at faktisk holde elevernes fokus. Fordi jeg tror der er ingen i vores klasse som gider noget med det danske sprog. Fordi at undervisningen er så kedelig.

Generelt kan man lave to grove grupperinger, en gruppe, der var sikre på deres valg og derfor vælger en uddannelse, 10. klasse (enten på efterskole eller andet), STX eller andet, og en gruppe, der var mere usikker og sparkede bolden lidt til højre, enten på efterskole og 10. klasse eller sågar nævner STX pba. usikkerheden. Men de elever, der har valgt ungdomsuddannelsen, så var det ofte ikke noget, der er opstået på dette tidspunkt i 9. klasse, men eleverne peger på forhold, oplevelser og erfaringer, der går tilbage til de tidligere årgange. I nedenstående eksempel ser vi hvordan drømmen er blevet transformeret lidt pba. praktikken, men samtidigt noget, der ligner det eleven oprindeligt drømte om:

Interviewer: Hvad så har jeres overvejelser om uddannelse og job ændret sig? Nu står der siden starten af niende klasse bare sådan... Har I en fornemmelse af: "Dengang jeg var i ottende så ville jeg måske dét her og da jeg var i syvende ville jeg dét her"? Hvis vi tager dig først Peter? Peter: Altså jeg har jo haft jeg gerne vil være noget med foto siden jeg var helt lille. Så det ja det er en barndomsdrøm. Men den har jo så ændret sig lidt over til mediegrafi-ker. Så ja. Interviewer: Så der er ligesom noget der har ændret sig der? Peter: Ja. Interviewer: Hvad har gjort mest tænker du at den har ændret sig drømmen der? Peter: Nysgerrighed. Interviewer: Nysgerrighed okay. Peter: Blandt andet og så på grund af jeg elsker at sidde med sådan noget bette... Sådan noget perfektionistisk arbejde.

Praktikken og brobygninger er nævnt som værdifulde erfaringer og oplevelser, der har afgjort uddannelsesvalget for nogle elever (på tidligere årgange). Vi ser også elever, der skal direkte på en erhvervsuddannelse efter 9. klasse, f.eks. hvor to drenge fra samme skole og interview-gruppe skal på landbrugsskole, her har både praktik, brobygning og generel baggrund afgjort valget.

Interviewer: [...] man kunnet komme på brobygning nede på landbrugsskolen eller? Kim: Ja. Interviewer: Ja hvordan har det været? Kim: Det var meget fint. Interviewer: Hvordan fungerede... Så blev i kørt helt ned til Lundbæk eller hvordan? Kim: Ja. Interviewer: Ja fedt. Og hvordan er det at komme ud og besøge de her uddannelser? Er det noget der har været spændende at gøre? Kim og William: Ja. Interviewer: Ja. Hvad kan det at komme ud og besøge stederne? William: Nok at man kan se hvad det er man sådan melder sig til hvis man skal på den uddannelse og se hvad man laver.

4.2 9.KLASSE STÅR I EKSAMENS OG KARAKTERERNES TEGN

Uddannelsesorienteringen står i skyggen af eksamen i 9. klasse, set fra elevernes synspunkt. Vi har indtrykket af, at eksamen fylder utroligt meget fra skoleårets start til slut (vi

interviewede eleverne umiddelbart før og efter terminsprøverne). Eleverne fortæller, at de bruger meget tid på at 'træne op til eksamen', de koncentrerer sig mere i de forskellige fag og på anden vis har deres skolegang fået et specifikt fokus. Eleverne er generelt delte i forhold til om de føler dette som et pres eller ej, men mange udtrykker også, at det er noget de har lært at acceptere

Interviewer: Nej. Hvordan er det med eksamen hvornår skal I til det? Det er først... Marius: Til maj. Interviewer: Til maj. Fylder den meget her i niende klasse? Marius: Ja lidt. Rimelig meget. Jennifer: Ja for vi er i gang med sådan at træne op til den. Interviewer: I er ved at træne op til det ja? Hvordan er det? Jennifer: Vi får bare sådan nogle prøver engang i mellem. Så det er vel fint nok. Interviewer: Ja. Er det noget man går og tænker meget over at der er eksamen eller? Nej er det okay? William: Man tænker vel lidt over det. Interviewer: Ja. Bliver I pressede over det eller er det fint og I føler at det passer fint med at nu er det niende klasse og nu skal man til det? Marius: Fint nok. Jeg føler mig ikke presset rigtigt. Interviewer: Nej. Gør I det? Kim: Nej.

Dette fokus på eksamen gør dog også, at uddannelsesorienteringen ofte er noget, eleverne refererer til som en aktivitet, der skete i 8. klasse eller tidligere. Eksaminerne og prøverne er på den ene side positive, dvs. det opleves positivt at få kendskab til og at afprøve eksaminerne og prøverne for eleverne. På den anden side opleves hele skoleåret som at stå i eksaminernes tegn og vi hører ikke meget om uddannelsesaktiviteter. De få vi hører om, er gymnasiebesøgene.

Interviewer: Ja men der har ikke været noget i niende klasse som I har været på eller... Asta: Ikke praktik tror jeg ikke. Anders: Ikke selvvalgt, det har været sådan noget gymnasier eller et eller andet. Asta: Ja. Interviewer: Ja så praktiken det var ottende klasse i har været på. Hvad med dig Dorte? Dorte: Jeg var i en børnehave. Interviewer: Ja i niende klasse? Eller i... Dorte: Det var dér. Asta: Det var også før...

Mange af eleverne ser tilbage på brobygningen og praktikkerne som det mest positive og afklarende, men flere synes, at der måske har været for meget fokus på gymnasiet: Vi hører at flere elever beretter om, at der udelukkende har været brobygningsaktiviteter til de gymnasiale uddannelser i 9. klasse. Men generelt er der usikkerhed at spore hos eleverne, hvornår aktiviteterne præcist fandt sted.

Interviewer:[...] Er det i praktikkerne i tænker i har rykket jer mest eller hvad? Erik: Ja. Asta: Ja komme ud og prøve det fordi sådan blive mere klar over hvad det er. Erik: Det mener jeg også. Interviewer: Ud og prøve det og det er både brobygningen og praktiken? Asta: Nej det er sådan lidt noget andet føler jeg end når man bare skal prøve det. Anders: Ja. Det er også det der med at hvis der er en der står og forklarer det det kan man jo ikke rigtig bruge til noget. Fordi ja du er jo ikke rigtig selv ude og mærke hvordan det er eller sådan nogle ting. Interviewer: Det er bare snak? Asta: Mhm(ja). Silas: Ja det er jo det men det er jo lidt det du ved. Det er noget andet hvis du er deroppe og du prøver en dag til undervisning eller hvad man siger til det. Asta: Mhm. Interviewer: Ja så i tænker sådan lidt mere praktisk? Anders: Ja.

Interviewer: Altså nogle flere sammenhængende uger. Asta: Jeg synes vi har været meget på gymnasierne i forhold til... Anders: Ja. Erhvervsuddannelserne for eksempel.

4.3 OPSAMLING

Nærværende kapitel giver indblik i elevernes oplevelser og erfaringer med deres uddannelsesvalg og skoleoplevelser.

- Eleverne ved hvor afgørende uddannelsesvalget er efter 9. klasse og er seriøse og realistiske i forhold til deres valg. Eleverne kan groft deles op i to grupper, en der er lidt usikker på den videre uddannelsesvej og én, der er mere sikker i sit uddannelsesvalg.
- Praktikkerne og brobygningsaktiviteterne fremhæves som de aktiviteter, der har afklaret mest for eleverne. Nogle elever giver udtryk for at brobygningsaktiviteter til de gymnasiale uddannelser har fyldt meget i 9. klasse.
- Generelt står 9. klasse i karakterernes og eksamens tegn. Eleverne fortæller om et skoleår, hvor næsten alt har handlet om prøver og karakterer. Om at træne op til prøverne. Ikke mange elever beretter om mange erhvervsrettede aktiviteter i 9. klasse.

LITTERATURLISTE

Albers, Bianca, Høgh, Helle & Månsson, Hans (2015): *Implementering – fra viden til praksis på børne- og ungeområdet*. Viborg: Dansk Psykologisk Forlag.

Bang, L.J. & Højbjerg, L.H. (2022): *Evaluering af Ungegarantien i Hjørring kommune – Delrapport 2*. Aalborg: Aalborg Universitet.

Dahler-Larsen, Peter (2003): *Kapitel 4. Opskrift på virkningsevaluering*. I: Krogstrup, Hanne Kathrine & Dahler-Larsen, Peter (2003): *Nye veje i evaluering*. København: Systime Academic.

Fixsen, Dean L., Naoom, Sandra F., Blase, Karen A., Friedman, Robert M., Wallace, Frances (2005): *Implementation Research: A Synthesis of the Literature*. Tampa, Florida: University of South Florida.

Halkier, B. (2020). *Fokusgrupper*. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative Metoder: en grundbog* (s. 167-184). København: Hans Reitzels.

Wenger, E. (1998). *Communities of practices. Learning, meaning, and identity*. Cambridge University.

BILAG 1 METODE

Dette kapitel har til formål at give indblik i den dataindsamling, der er foretaget i forbindelse med *Delrapport 3* i evalueringen af Ungegarantien i Hjørring Kommune. Herunder de metodiske overvejelser, der ligger til grund for dataindsamlingen i 2022-2023 samt en beskrivelse af bearbejdningen af data. Bemærk at kapitlet udelukkende vedrører dataindsamlingen til evalueringen i skoleåret 2022-2023.

Evalueringen er planlagt som en virkningsevaluering, der forløber over en periode på 10 år. For at besvare evalueringens spørgsmål og teste teserne opstillet i programteorien på bedst mulig vis, baserer evalueringen sig på et mixed-method design, hvor der indsamles data via såvel kvalitative og kvantitative metoder. Derudover vil evalueringen indeholde longitudinale elementer, da den strækker sig over en lang årrække. Bemærk at evalueringen på nuværende tidspunkt i indsats-perioden har et stort fokus på, hvorledes implementering forløber og mindre fokus på virkning. Dette fokus vil fylde mere jo længere indsatsen forløber.

Delrapport 3 baserer sig alene på kvalitative interviews med fagprofessionelle, der arbejder med Ungegarantien i kommunens undervisningssteder samt elever i 9. klasse, elever i længerevarende praktik samt elever på Hjørringskolen. Begrundelsen herfor samt metodeovervejelserne generelt uddybes i det følgende.

KVALITATIV DATAINDSAMLING

Dataindsamlingen baserer sig på kvalitative interviews, og helt konkret fokus- og gruppeinterviews. Disse er valgt som metode, da det giver mulighed for at forstå kompleksiteten i Ungegarantien dybere end gennem f.eks. enkeltmandsinterviewet. Her er der mulighed for at samle flere interviewpersoner og opnå en større andel perspektiver på Ungegarantien samtidig med at deltagerne får rum til at sammenligne og udveksle egne erfaringer og forståelser (Halkier, 2020). På den måde bliver det muligt at få dybdegående indblik i de erfaringer, oplevelser og perspektiver såvel fagprofessionelle som elever har med og på Ungegarantien knap tre år efter, den påbegyndte.

Der er samlet gennemført 25 interviews.

GRUPPEINTERVIEWS MED ELEVER

I skoleåret 2022-2023 er der gennemført 14 fokusgruppeinterviews med 46 elever i perioden januar-februar 2023.

Longitudinal-gruppen

37 af de interviewede elever, er de 9. klasseselever, der indgår i dataindsamlingen som en del af longitudinal-grupperne i evalueringen. De blev interviewet første gang i 7. klasse i skoleåret 2020-2021, dernæst i 8. klasse i skoleåret 2021-2022. Målet er, at de samme elever interviewes igen i deres første år efter grundskolen i skoleåret 2023-2024.

Der er 11 piger og 26 drenge. Der var indbudt fire elever til hvert interview. Til dette års dataindsamling er der dog få grupper, hvori der er elever, som var udtrukket til longitudinal-grupperne forrige år, som ikke længere går i klassen, og derfor udgår af gruppen. I de tilfælde er der fundet erstatninger på undervisningsstederne til grupperne af lærerne. Derudover var der på selve

dagen for interviewene 7 elever, der var syge, og eleverne indgik derfor ikke i dataindsamlingen i skoleåret 2022-2023.

Eleverne i longitudinal-grupperne repræsenterer hvert skoledistrikt i Hjørring Kommune. Antallet af elevgrupper på hver skole er valgt for at tilstræbe en repræsentativ fordeling af land/by skoler samt repræsentativitet for distriktet.

Nedenfor i tabel 2 ses fordelingen af grupper på de udvalgte undervisningssteder:

Tabel 2. Fordeling af elever i longitudinal-gruppen. Antal grupper og elever per skole.

	Antal grupper	Antal informanter
Nordvestskolen (Lundergård)	3	10 (3 drenge, 7 piger)
Sydøstskolen (Muldbjerg)	3	10 (8 drenge, 2 piger)
Vrå-Løkken skole (Vrå Skole)	1	3 (3 drenge, 0 piger)
Tårs Skole	1	4 (4 drenge, 0 piger)
Sindal Skolecenter (Sindal Skole)	2	4 (2 drenge, 2 piger)
Hirtshals Skolecenter (Hirtshals skole)	2	6 (5 drenge, 1 pige)
Total	12	37

Elever i længerevarende praktik og elever fra Hjørringskolen

Udover eleverne i longitudinal-gruppen, indgår der i dataindsamlingen også elever, som er i længerevarende praktik og elever, der går på Hjørringskolen. Disse elevgrupper er inddraget i interviewene, da de i særlig grad er målgruppe for Ungegarantiens aktiviteter.

De syv elever som har deltaget i interviewene, er for de flestes vedkommende i praktik en til to dage om ugen, mens en enkelt er det et par timer hver uge. Det er de, som beskrevet i kapitel 5, langt fra de eneste der er. Hvert år er der mange elever, der kommer i længerevarende praktik for skabe de bedste forudsætninger for, at de lykkes og når deres egen positive destination. Det er derfor helt essentielt at frembringe elevernes perspektiv i evalueringen og få indblik i deres egne oplevelser og erfaringer med at være i praktik som en del af en skoleuge.

Tabel 3. Fordeling af elever i hhv. længerevarende praktik og elever på Hjørringskolen.

	Antal grupper	Antal informanter	Repræsenterer xx undervisningssteder
Elever i længerevarende praktik	2	7 (5 drenge, 2 piger)	3 undervisningssteder
Elever på Hjørringskolen	1	2 (1 dreng, 1 pige)	1 undervisningssted

Udover eleverne i længerevarende praktik indgår, der også en gruppe af elever fra Hjørringskolen. Deres perspektiver er essentielle for evalueringen, da de sikrer bredde i elevperspektiverne. Da de imidlertid kun er to elever, indgår de i analysen som en del af den samlede elevgruppe.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS MED FAGPROFESSIONELLE

I skoleåret 2022-2023 er der gennemført 11 fokusgruppeinterviews med lærere, skoleledere, skoledistriktsledere samt PK/KLV'ere. Sigtet med at interviewe de fagprofessionelle er at få et bredt spektrum af perspektiver på implementeringen af Ungegarantien som den ser ud for de fagprofessionelle der bevæger sig på undervisningsstederne til daglig.

Langt de fleste af de interviewede fagprofessionelle indgår som en del af longitudinal-grupperne og blev derfor også interviewet forrige skoleår. Der er dog sket to ændringer.

For det første er der flere deltagere indkaldt fra PK/KLV-gruppen. Tidligere har der kun været fire udvalgt til at deltage i disse interviews. Det viste sig dog at være sårbart for afbud til selve interviewet. Særligt set i lyset af PK/KLV'ernes store rolle i Ungegarantien på undervisningsstederne. Derfor er hele gruppen af PK/KLV'ere blevet indbudt til at deltage i interviewet.

For det andet er lærerne sammensat anderledes end tidligere. Frem for at sammensætte lærergrupperne efter undervisningssted, er de nu sat sammen alt efter, hvilket trin de arbejder på. Det betyder de er opdelt i grupper for hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling på tværs af undervisningssteder. Denne opdeling er med til at skabe mere konsistens i perspektiver, og i udvekslingen og dialogen blandt lærerne, når der tales ud fra arbejdet med Ungegarantien i forhold til en elevgruppe. Samtidig afstedkommer disse interviewgrupper en mulighed for vifdeling lærerne imellem på tværs af undervisningssteder.

Herunder ses fordelingen af grupper af fagprofessionelle:

Tabel 3. Fordeling af fagprofessionelle. Antal grupper og områder.

	Antal grupper	Antal informanter
Lærer	7	Indskoling: 4
		Mellemtrin: 8
		Udskoling: 11
		Hjørringskolen: 2
		Hjørring Ny 10: 5
Skoleledere	2	10
Skoledistriktsledere	1	4
Praktikkoordinatorer- og Karrierelæringsvejledere (PK/KLV'er)	1	5
Total	11	49

Som nævnt indledningsvis, er der en overvægt af udskolingslærere repræsenteret i lærergruppen. Dette skyldes, at der bevidst er rekrutteret flere udskolingslærere end f.eks. indskolingslærere. Argumentationen er, at der i de større klassetrin kommer flere aktiviteter og fokusområder i regi af Ungegarantien end i indskolingen. Det er forsøgt imødekommet ved på den ene side i analysen at have øje for potentielle tendenser i perspektiver fra indskolingslærere, trods de færre respondenter og på den anden side ved at lade det analytiske blik være på lærergruppen generelt og ikke udelukkende efter trin. Bemærk desuden at perspektiverne fra Hjørring Ny 10 i analysen indgår som en del af udskolingslærernes perspektiver, der hvor de fremhæves.

INTERVIEWGUIDES

Overordnet har interviewguiden været struktureret og styrende for at sikre et fokus på specifikke temaer og spørgsmål med relevans for evalueringen i de udførte interview (Halkier,

2020). Til hver undergruppe, der har deltaget i interviewene, er der imidlertid udarbejdet målrettede interviewguides. Eleverne har haft en særskilt. De fagprofessionelle har haft forskellige interviewguides dog med den samme tematiske opbygning og målrettet konteksten for den respektive gruppe.

Det er ambitionen, at det er de samme interviewguides, der anvendes løbende i dataindsamlingen for så vidt muligt at anvende de samme temaer og spørgsmål. Det er med til at øge muligheden for kontinuitet over tid og dermed undersøge de forandringer, der sker gennem perioden (Mølholt & Kristiansen, 2020).

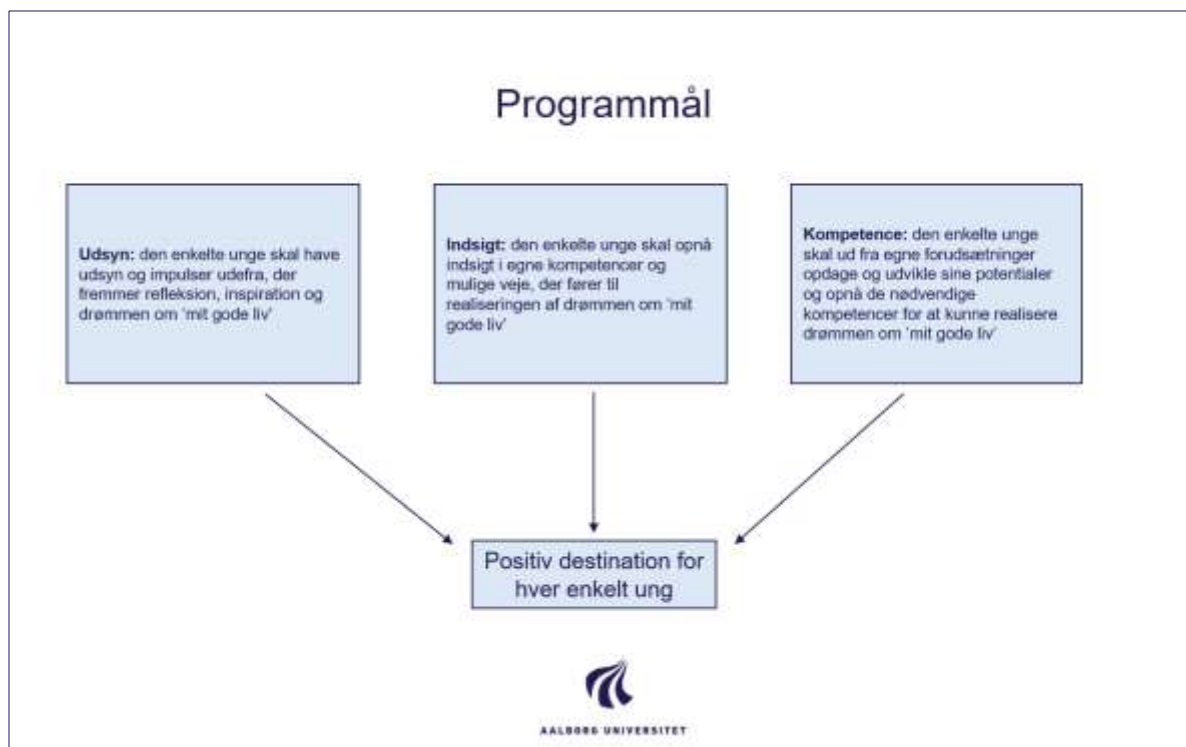
DATABEARBEJDNING OG ANALYSE AF DET KVALITATIVE DATAMATERIALE

Alle interviews er transskriberet. Herefter er der foretaget kodning af det transskriberede datamateriale. Kodningen er foretaget i Nvivo og tager udgangspunkt i et på forhånd opstillet generisk kodetræ. Kodetræet er udarbejdet med en tematisk tilgang til interviewmaterialet og er opstået gennem en overvejende deduktiv tilgang til data. Hermed forstås, at det er på forhånd kendte temaer, der indgår i kodetræet og som tager afsæt i evalueringens evalueringsspørgsmål og fokuspunkter. Dog har der i gennemlæsningen af datamaterialet være en åbenhed over for data og nye tematikker, der kunne opstå i denne læsning, og som herefter har udbygget kodetræet.

Efter endt kodning er det kodede materiale behandlet gennem matricer, der bidrager til at skabe overblik og nuancer i data, ligesom de bidrager til meningskondensering og syntetisering af data (Kvale, 1997). De analytiske pointer der fremsættes i rapporten, er dermed ikke udtryk for enkeltindviders udsagn, men mønstre og tendenser på tværs af datamængden. Der er dermed lagt vægt på at frembringe pointer og opmærksomhedspunkter, der har en vis tyngde i data. De analytiske pointer og konklusioner i rapporten bliver illustreret og eksemplificeret gennem citater fra interviewene.

BILAG 2 PROGRAMTEORIER

I dette bilag findes de opstillede programteorier for hhv. elever, lærere og ledere. Programteorierne er et redskab, der løbende anvendes i evalueringen. De er udviklet i samarbejde med ansatte i Ungesekretariatet.

Programteori for lærer

<div>Aktiviteter i grundskolen</div>	<div>Resultater - kort sigt Hvad forventer vi at se på kort sigt</div>	<div>Resultater - mellemlang sigt Hvad ønsker vi at se på mellemlang sigt</div>	<div>Resultater - lang sigt Hvad håber vi at se på lang sigt</div>
<p>Undervise 25 timer i Faget Uddannelse og job på alle klassetrin Herunder, virksomhedsbesøg, uddannelsesbesøg, SKILLS (7. kl.), Projekt Edison (6/7 kl.), Projekt Next Level</p>	<div>Lærerne samarbejder med Karrierelæringsvejlederne</div> <div>Lærerne samarbejder med praktikkoordinatorerne om længerevarende praktik og er trygge ved at sende elever i praktik</div> <div>Lærerne samarbejder med praktikkoordinatorerne om obl. erhvervspraktik</div> <div>Lærerne er inspirerede til at arbejde med karrierelæring i Job og Uddannelse</div> <div>Lærerne samarbejder og sparrer med Karrierelæringsvejlederne om læringsforløb</div> <div>Lærerne oplever der kommunikeret om Ungegarantien</div> <div>Lærerne har viden om Ungegarantien og dens aktiviteter/muligheder</div> <div>Lærerne ser den røde tråd i Ungegarantiens aktiviteter</div> <div>Lærerne anvender betegnelsen <i>Positiv destination</i> i det fagprofessionelle samarbejde</div> <div>Lærerne oplever de understøttes i deres arbejde med Ungegarantien</div> <div>Lærerne motiveres til at arbejde med Ungegarantien i deres daglige praksis</div>	<div>Lærerne har kompetencer og viden til at arbejde med elevernes karrierelæring</div> <div>Lærerne inddrager praktikkoordinatorerne i samarbejdet om elever der skal i længerevarende praktik</div> <div>Lærerne har kompetencerne og viden til at arbejde med erhvervspraktik som forløb</div> <div>Lærerne har kompetencer og viden til at integrere virksomhedsbesøg i undervisningen</div> <div>Lærerne har et styrket fokus på praksisfaglighed i undervisningen</div> <div>Lærerne arbejder med karrierelæring i Uddannelse og Job</div> <div>Lærerne oplever det er relevant, meningsfuldt og motiverende at arbejde med UG</div> <div>Lærerne oplever et fælles mindset og et fælles <i>WHY</i> ift. UG</div>	<div>Hver elev har en oplevelse af udsyn, indsigt samt kompetence og en positiv destination for eget liv</div> <div>Mindsket fravær blandt elever i skolen</div> <div>Øget trivsel blandt elever og særligt udsatte elever</div> <div>Færre omvalg blandt elever efter folkeskolen</div> <div>Mindre fratæld på ungdomsuddannelserne</div> <div>Færre unge er på offentlig forsørgelse</div> <div>Karrierelæring og praksisfaglighed er integreret del af folkeskolen</div>

Organisatoriske kontekstuelle betingelser Den enkelte skoles rammebetingelser <ul style="list-style-type: none"> Strukturelle størrelse, elevgrundlag Skolens kultur Samarbejde med forvaltning og Ungesekretariat 	Målgruppes kontekstuelle betingelser Forsætnings/kompetencer samt holdninger og adfærd hos: <ul style="list-style-type: none"> Skoleledere, lærere, øvrigt pædagogisk personale Elever, forældre Virksomheder, uddannelsesinstitutioner, Støttespor, UE Kommunalforvaltning og Ungesekretariat 	Strukturelle kontekstuelle betingelser <ul style="list-style-type: none"> Konjunkturvækst: ledighed, antal praktikpladser Den lokale erhvervsstruktur Øvrig lovgivning/regulering, fx OK, nationale grundskoleindsatsetilgag
---	--	--

Programteori for lærer

Aktiviteter i grundskolen	Resultater - kort sagt Hvad forventer vi at se på kort sigt			Resultater - mellemlang sigt Hvad ønsker vi at se på mellemlang sigt			Resultater - lang sigt Hvad håber vi at se på lang sigt		
	Organisatoriske kontekstuelle betingelser	Målgруппes kontekstuelle betingelser	Strukturelle kontekstuelle betingelser	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ungegarantien	Lærerne oplever et fælles mindset og et fælles WHY til UG	Lærerne har kompetencer og viden til at arbejde med elevernes karrierelæring	Hver elev har en oplevelse af udsyn, indsigt samt kompetence og en positiv destination for eget liv	Udsyn	Indsigt
Undervise 25 timer i Faget Uddannelse og job på alle klassetrin Herunder, virksomhedsbesøg, uddannelsesbesøg, SKILLS (7 kl.), Projekt Edison (6/7 kl.), Projekt Next Level	Den enkelte skoles rammebetingelser	Forudsætning/kompetencer samt holdninger og adfærd hos:	• Konjunkturuudvikling, ledighed, antal praktikpladser	Lærerne samarbejder med Karrierelæringsvejlederne	Lærerne oplever et fælles mindset og et fælles WHY til UG	Lærerne har kompetencer og viden til at arbejde med elevernes karrierelæring	Hver elev har en oplevelse af udsyn, indsigt samt kompetence og en positiv destination for eget liv	Udsyn	Indsigt
	• Strukturelle: størrelse, elevgrundlag	• Elever, forældre	• Den lokale erhvervsstruktur	Lærerne samarbejder med praktikkoordinatorene om længevarende praktik og er trygge ved at sende elever i praktik	Lærerne oplever det er relevant, meningsfuldt og motiverende at arbejde med UG	Lærerne inddrager praktikkoordinatorene i samarbejdet om elever der skal i længevarende praktik	Mindstet fravær blandt elever i skolen	Udsyn	Indsigt
	• Samarbejde med forvaltning og Ungesekretariat	• Virksomheder, uddannelsesinstitutioner, Stiftelsespor, UE	• Øvrig lovgivning/regulering, fx OK, nationale grundskoleindsatsforløb	Lærerne samarbejder med obl. erhvervspraktik praktikkoordinatorene om obl. erhvervspraktik	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne har kompetencerne og viden til at arbejde med erhvervspraktik som forløb	Øget tryk blandt elever og særligt udsatte elever	Udsyn	Indsigt
Skoler har tilknyttet en PKKL				Lærerne er inspirerede til at arbejde med karrierelæring i Job og Uddannelse	Lærerne arbejder med karrierelæring i Uddannelse og Job	Lærerne har kompetencer og viden til at integrere virksomhedsbesøg i undervisningen	Færre omvalg blandt elever efter folkeskolen	Udsyn	Indsigt
Kommunikation om UG, LinkedIn, Ugegarantien.dk, øvrige indsatser				Lærerne oplever der kommunikeres om Ugegarantien	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne har et styrket fokus på praksisfaglighed i undervisningen	Mindre fravær på ungdomsuddannelserne	Udsyn	Indsigt
Nærmeste ledere understøtter den organisatoriske forankring via fokus på relationel koordinering og strategiske redskaber, Fælles ansvar og Sammen om kerneopgaven				Lærerne ser den røde tråd i Ugegarantiens aktiviteter	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne arbejder med karrierelæring i Uddannelse og Job	Færre unge er på offentlig forsørgelse	Udsyn	Indsigt
				Lærerne anvender betegnelsen Positiv destination i det fagprofessionelle samarbejde	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne oplever det er relevant, meningsfuldt og motiverende at arbejde med UG	Karrierelæring og praksisfaglighed er integreret del af folkeskolen	Udsyn	Indsigt
				Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne oplever et fælles mindset og et fælles WHY til UG		Udsyn	Indsigt
				Lærerne motiveres til at arbejde med Ugegarantien i deres daglige praksis	Lærerne oplever de understøttede destination i deres arbejde med Ugegarantien	Lærerne oplever et fælles mindset og et fælles WHY til UG		Udsyn	Indsigt

Programteori for ledere

Programteori for ledere

Resultater - kort sagt Hvad forventer vi af se på kort sigt	Resultater - mellemlang sigt Hvad ønsker vi at se på mellemlang sigt	Resultater - lang sigt Hvad håber vi at se på lang sigt
Aktiviteter i grundskolen Dialog og samarbejde internt på skoleledelses- og distriktsledelsesniveau om arbejdet med UG	Skoledistriktsledere og skoleledere drøfter og samarbejder om egen rolle ff. implementering af UG	Hver elev har en oplevelse af udsyn, indsigt samt kompetence og en positiv destination for eget liv
Ungesekretariatet afholder meningskabelsesproces med ledelsesniveau	Skoledistriktsledere og skoleledere har motivationen til at understøtte implementeringen af UG	Mindsket fravær blandt elever i skolen
Dialog og samarbejde med skolens fagprofessionelle om arbejdet med UG	Skoledistriktsledere og skoleledere hjælper med at oversætte UG ind i skolens kontekst	Øget trivsel blandt elever og særligt udsatte elever
Deltagelse i PK/KLV-netværk	Skoledistriktsledere og skoleledere har viden om UG og dens muligheder	Færre omvalg blandt elever efter folkeskolen
Ungesekretariatet afholder Meningskabelsesproces med fagprofessionelle	Skoledistriktsledere og skoleledere har kompetencerne og ved hvilke ledelsesmæssige greb de skal anvende for at understøtte implementeringen af UG	Mindre fratræk på ungdomsuddannelserne
Udvidet fokus på netværkspleje med virksomheder, frivillige mv	Skoledistriktsledere og skoleledere har et tæt samarbejde med PK/KLV'erne om implementering af UG	Færre unge er på offentlig forsørgelse
	Skolelederne understøtter lærernes motivation og inspirerer til at arbejde med UG	Karrierelæring og praksisfaglighed er integreret del af folkeskolen
	Skolelederne informerer om UG til lærerne	

Organisatoriske kontekstuelle betingelser Den enkelte skoles rammebetingelser	Målgruppes kontekstuelle betingelser Forudsætninger/kompetencer samt holdninger og adfærd hos:	Strukturelle kontekstuelle betingelser
• Strukturelle: størrelse, elevgrundlag • Skolens kultur • Samarbejde med forvaltning og Ungesekretariat	• Skoledistriktsledere, skoleledere, lærere, øvrigt pædagogisk personale • Elever, forældre • Virksomheder, uddannelsesinstitutioner, Støttespor, UE • Kommunalforvaltning og Ungesekretariat	• Konjunkturudvikling, ledighed, antal praktikpladser • Den lokale erhvervsstruktur • Øvrig lovgivning/regulering, fx OK, nationale grundskoleindsatsplaner